

et insulsis libris inanium Philosophorum, qui nar-
rant mihi fabulationes, sed non ut lex tua. Ita,
Pater, quoniam sic fuit placitum antè te.

CAPUT V.

QUID SIT UNIO MYSTICA? QUOMODO FIAT? QUI EJUS EFFEC-
TUS? QUID INCAPACIBUS, ET IGNARIS CONFERAT LECTIO
MYSTICÆ THEOLOGIE. TRANSITUS AD ASPIRATIONES.

1. Eò tendunt omnia, quæ de mysticâ Theologiâ
scribuntur, ut animam perducant ad intimam cum
Deo unionem, in quâ medulla hujus sapientiæ, et
summum ejus arcanum consistit. Non est autem hæc
unio localis, sive præsentia, quâ Deus ubique est,
nihil se vacuum relinquens propter suam immensi-
tatem. Non est unio per gratiam sanctificantem,
quâ anima à peccatis emaculata in Dei amicitiam
restituatur, fitque divinæ consors naturæ. Non est
unio per charitatem, de quâ scriptum est (1): *Qui
manet in charitate, in Deo manet, et Deus in eo.*
Prima enim harum unionem convenit etiam rebus
inanimatis: secunda omnium justorum est, et pue-
rorum antè usum rationis: fiuntque istæ in subs-
tantia animæ: tertia, communis est omnibus probis
qui Deum quidem ardentissimè diligunt, sed dono
contemplationis, et mystica unione carent. Est igitur
alia unio felicissima et arcana, inexpertis im-
pervia, et difficilis explicatu, quæ fit in potentiis
animæ, intellectu scilicet et voluntate; istæ enim

(1) I. Joan. iv, 16.

Deum attingunt, et illi conjunguntur actionibus
propriis vitalibus: atque in istâ unione summa fe-
licitas vitæ hujus consistit, et quædam futuræ
gloriæ prægustatio. De hac unione non est meæ
imbecillitatis fusiùs disserere: immundis enim et
impuris divina attingere nefas. Legat, qui dignus
fuerit, uberrimè de illa disserentem virum doctissi-
mum, et quasi alterum Hierotheum divina patien-
tem, Thomam à Jesu (4) qui sanctorum Patrum
de eâ, omniumque Mysticorum doctrinam affert,
multa addens ex propriâ experienciâ.

2. In hac unione clarissima luce sapientiæ per-
fusus intellectus Deum respicit, ut quoddam totum,
in quo est omne bonum, ita ut ab eo in aliud di-
verti nequeat: voluntas autem ardentissimo amore
constringitur, qui instar ignis erumpens omnia
quodammodo absomit, ita ut anima jam in se non
vivat, neque actionibus naturalibus intendat, sed
toto affectu in eum transeat, cui arctissimo amplexu
conjungitur. Ambæ verò potentiæ in vastissimam
Divinitatis solitudinem, ut ita dicam, introducuntur,
ubi Pater cunctis imaginibus nudans intellectum
suprà rationem nos evehit. Filius verò vacuum in-
tellectum infinita claritate profundit: sanctus autem
Spiritus immenso ardore inflammans voluntatem,
omnes affectus nostros secum conglutinat, quia
nimirum id, quod mortale in nobis est, à vita im-
mortali absorbetur. Hic dicit anima: *Bonum est
nos hic esse* (2), hic introducit in cellam vinariam,
ubi læta bibit sobriam ebrietatem spiritus: hic canit

(1) Thomas à Jesu l. 4. de divina oratione per tot. — (2) Marc.,
ix, 4.

epithalamium, dicens (1) : *Dilectus meus mihi, et ego illi. Vivo autem ego* (2) *jam non ego : vivit verò in me Christus*. Defluit hic amans anima, deficitque à seipsa, et velut ad nihilum redacta in abyssum æterni amoris collabitur : ubi sibi mortua vivit in Deo, nihil sciens, nihil sentiens præter amorem. Perdit enim se in divina caligine, sed sic se perdere invenire est.

3. O sanctam illam animam, quæ à Deo singulariter visitata, et suprâ omnia creata, supraque omnem operationem elevata, mediante mystica unione in Deum transformatur ! Quàm benè illi conveniunt verba illa Sapientis (3) : *Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa ?* Cùm enim felicissima unio sit amplexus, et degustatio summi boni ; omnia bona ab ipsa, quasi rivuli à fonte, in animam derivantur. Hinc (4) decor et pulchritudo, et Spiritûs Sancti charismata, quibus mirabiliter exornatur. Hinc splendor lucis et præfulgida illustratio, ardorque amoris, et suavitas ineffabilis. Hinc contemptus rerum omnium terrenarum, et insatiabile cœlestium desiderium. Hinc perfecta Christi imitatio, et ex redundantia spiritus exultatio sensuum, et corporis admirabilis transmutatio. Hinc animæ annihilatio coram Deo, et mystica mors : hinc fervor, languor, liquefactio, ebrietas spiritualis, silentium internum, osculum Verbi, ecstasis, raptus, suspensio et alia multa, quæ libens prætermitto, quia de his sola unctio illos docet, qui digni sunt experiri.

(1) Cant. II, 16. — (2) Gal. II, 20. — (3) Sap. VII, 11. — (4) De his omnibus diffusè Harphius, Rusbrochius, Tauler. Carthus. Ludovic. Blosius, et alii mystici.

4. Altissima quidem sunt hæc mysteria, et super communem hominum captum ; sed ut optimè ait Plato (1) : *De rebus divinis credendum est filiis Dei, etiamsi nullas afferant rationes*. Res sublimes et arcanas, quod sibi notæ non sint, quasi falsas aspernari, fidemque abnegare spectatissimæ probitatis viris, cùm de divinis perceptionibus ex propria loquuntur experientia, stultorum est et impiorum. Nec ideo inutiles æstimandi sunt, aut prorsus abjiciendi Mysticorum libri, quod sublimia tractent, et mirabilia super nos ; nam hoc saltem ex illis discimus, quàm longè adhuc versemur à culmine Christianæ perfectionis, nondum digni, qui cum Moysè in caliginem ingrediamur. Narrat Gulielmus Abbas S. Theodorici (2), sibi infirmo in Monasterio Clarevallensi S. Bernardum etiam infirmum moraliter exposuisse Canticum Cantorum : *In quo*, inquit, *cùm benignè et sine invidiâ exponeret mihi, et communicaret sententias intelligentiæ, et sensus experientiæ suæ, et multa docere niteretur inexpertum, quæ non nisi experiendo discuntur ; et si intelligere non poteram adhuc, quæ apponebantur mihi ; plus tamen solitò intelligere me faciebat, quid ad ea intelligenda deesset mihi*.

5. Hic sisto. Voces enim audio plenas querelarum, quibus à legentibus interpellor. Et ubi, inquit, Via compendii ad Deum, quam te initio hujus tractatus ostensurum promisisti ? Hactenus de mysticâ Theologiâ, et de unione cum Deo disseruisti, opus proponens difficillimum, iter arduum, et altissimum fastigium humanis viribus inaccessible.

(1) Plato in Timæo. — (2) Gulielm. in vita S. Bern. I. 1. c. 12.

Unde meritò illud Psalmographi (1) quisque nostrum usurpare potest : *Mirabilis facta est scientia tua ex me... et non potero ad eam*. Quomodo enim terrenus homo terram despicerè poterit, cælum conscendere, Angelorum choros transcendere, ad Dei solium accedere, quidquid est humanum exuere, Deo intimè uniri? Libenter quidem ista legimus et audimus; sed tam arduo operi nos accingere, humana fragilitate vires denegante, non audemus. Rectè ista : si sola hominum imbecillitas attendatur : malè, si divinæ gratiæ efficaciam adjuvantem respiciamus. Adest hæc omnibus, qui à Deo præventi iter ad ipsum aggrediuntur. Aderit et mihi viam docenti, datamque fidem liberanti.

6. Dico igitur, Viam compendii ad Deum, ad culmen mysticæ Theologiæ, ad intimam cum Verbo unionem esse motus Anagogicos, et exercitium aspirationum. Testes hujus dicti affero omni exceptione majores. Primus est Joannes à Jesu Maria Carmelita exalceatus, qui ita scribit (2) : *Concors omnium, quos legerim, sententia est, ad altissimam Dei cognitionem et sensum, sive experimentum, aspirationum exercitio ita anima erigi, ut, si hoc Angelicum exercitium miris laudibus celebratum, cæteris omnibus antepositum frequentet, plurimum proficiat. Habet enim tam egregiam vim exstimulandi, et divinis flammis urendi, ut hoc unum idoneis circumstantiis septum, et studio virtutum armatum, ad summam Christianæ vitæ perfectionem et puritatem corda nostra perducat.*

(1) Psal. cxxxviii, 6. — (2) Joan. à Jesu Maria mystic. Theol. c. 9

Quamvis enim dona Dei sint unio, raptus, fruitio, revelatio, et illa indulgentissimi Dei interna blandimenta, et solis conatibus nostris quantumvis nervosis, illa non producamus, ac certè animæ sese idoneæ ad eas nuptias ornanti et comparanti munificentius, quàm cogitare valeat, indulgentur. Hæc Joannes, cui alterum adjungo ejusdem instituti Thomam à Jesu (1) : *Si Sanctorum Patrum, inquit, aliorumque Mysticorum, qui hanc viam experti sunt, sententiæ credendum est, nullam compendiosiore viam, nullumve alium in Deum assurgendi modum faciliorem ac nobiliorem eo invenies, quam sapientiam unitivam, sive amorem unitivum Mystici appellant, qui in motibus anagogicis, sive aspirationibus, quibus cor enititur ad Deum assurgere, ac illi avidissimè adhærere, consistit.* Possem paginas latè implere aliorum testimoniis hanc veritatem confirmantium, præsertim Bonaventuræ (2), Henrici Harphii (3), Joannis Gersonis (4), Dionysii Carthusiani (5), Constantini de Barbanson (6); sed pro indicta mihi brevitate duo proposita sufficient.

(1) Thom. à Jesu de div. orat. l. 4. c. 20. — (2) Bon. c. 3. myst. Theol. ipsi adscriptæ, quæ est Henrici de Palmâ. — (3) Harphius mystic. Theol. l. 2. init. p. 5. — (4) Gers. in myst. Theol. — (5) Cart. l. de fonte lucis. — (6) Barbanson in semitis occultis p. 1. c. 5. et p. 2. c. 3. et Joan. Lansper. init. pharetræ.

CAPUT VI.

ASPIRATIONES, MOTUS ANAGOGICI, ORATIONES JACULATORIE QUID SINT? SENTENTIIS, ET EXEMPLIS SANCTORUM PATRUM APPROBANTUR. DE ILLARUM PRESTANTIA, ET UTILITATE.

4. Abaridem Hyperboreum Pythagoræ ævo nobilem, et famosum habuisse ferunt aureum telum quo vectus, ut pœtico Pegaso, celeriter per aërem volitabat, unde dictus est Æthrobates, scandens per æthera, ut refert Iamblicus in vita Pythagoræ (1). Sed quod genus aurei teli potentius est, quàm alata et ignitæ Aspiraciones, quæ devotam animam momento in cœlum efferunt, et penetrant usque ad thronum Divinitatis? *Anima in qua habitavit ignis Dei*, ait Magnus Antonius Abbas (2), *similis est avi duabus præditæ alis, quibus volat, et sursum per cœli aëra elevatur. Etenim avi præ omnibus creaturis alæ peculiare sunt: alæ verò animæ Domino obsequentis sunt virtus ignis Dei, quibus ad cœlum sursum volare valet. Si autem his caruerit alis, minimè sursum elevari in aëra poterit, cum sit illius ignis expers; similisque erit avi suis spoliatæ alis, quæ volare nequit.* Hæc Antonius, qui suprâ jam dixerat causam ascensionis Sanctorum ad Cœlum fuisse ignem invisibilem, calorem scilicet accensum in cordibus eorum. Hoc

(1) Jamblic, de vita Pythagor. c. 28. — (2) Ant. Abbas ep. 18.

enim igne deficiente, nemo ad cœlum aspirare, necdum ascendere valet.

2. Sunt autem aspiraciones brevissimæ quædam Orationes, sive mente solâ, sive mente simul ac ore conceptæ, atque prolatæ, quibus debet fidelis anima in quovis loco et tempore assuescere, et frequenter incumbere, cor suum et voluntatem ad Deum erigens die ac nocte, domi et foris, sedens et ambulans, in quovis negotio, in quavis actione, et occupatione. Scriptum est enim (1) oportere semper orare, et nunquam deficere; sed quia instabilitas naturæ nostræ, corporis cura, et aliæ occupationes sæpè nos distrahunt, hæc angelica aspiracionum exercitatio perpetuitatem orationis compensat. Fiunt quidem in momento, et transeunt, sed jugiter permanet earum fructus, et continuatur oratio continuatione boni desiderii in charitate fundati: bonum autem desiderium semper orat, quia semper ciamat antè Deum sinceri amoris affectus. Beati in cœlo nunquam cessant ab actuali amore, et cogitatione Dei: nos verò hanc felicitatem continuis aspiracionibus æmulamur, dicentes cum apostolo (2): *Nostri conversatio in cœlis est.* Oratio enim est ascensus spiritus ad Deum (3): *Per quem ascensum*, ait S. Joannes Chrysostomus (4), *societatem effugimus, quam cum brutis animantibus habemus, et cum Angelis copulamur.* Vocantur aspiraciones, quia illis aspiramus ad Deum; et per eas verò aspirat Deus conatibus nostris: dum verò ad Deum aspiramus, nil nisi Deum spiramus; et per easdem

(1) Luc. XVIII, 1. — (2) Ad Philip. III, 20. — (3) Damascen. l. 1. de fide orth. c. 14. — (4) Chrysost. de orando Deum l. 1.

fervor charitatis, non minùs quàm vita corporis aëris aspiratione, sustinetur. Motus quoque anagogici, id est, sursum ducentes, nuncupantur, quia illis à rebus terrenis abducimur, et ad superna levamur, ac tandem ad beatam cum Deo unionem evehimur. Dicuntur orationes jaculatoriæ, quia instar jaculorum et sagittarum velocissimè transeuntium in cor divinum tanquam in scopum jaciuntur, ut ab eo dona cœlestia obtineamus. Affectus denique appellantur, quia sunt affectiones cordis et desideria, ac proposita voluntatis: nihilque aliud est aspiratio, ut eam Gelenius (1) definit, præterquam expeditus affectus erga Deum, ut summum bonum.

3. De his plura Sanctorum Patrum documenta habemus, et exempla. Augustinus ad Probam (2): *Dicuntur fratres in Ægypto crebras quidem habere orationes, sed eas tamen brevissimas, et raptim quodammodò jaculatas, ne illa vigilanter erecta, quæ oranti plurimum necessaria est, per productiores moras evanescat, atque hebetetur intentio.* Cassianus instituta Monachorum describens (3): *Utilius censent breves orationes, sed creberrimas fieri. Non enim multitudine versuum, sed mentis intelligentiâ delectantur.* Et in collationibus (4): *Frequenter, sed breviter orandum est, ne immorantibus nobis inserere aliquid cordi nostro insidiator possit inimicus.* Chrysostomus ad populum Antiochenum (5): *Breves et frequentes orationes fieri Christus, et Paulus præceperunt*

(1) Gelen. p. 1. dec. 6. a. 1. — (2) Aug. ep. 121. — (3) Cassian. l. 2. Inst. c. 10 et 11. — (4) Idem. coll. 9. c. ult. — (5) Chrys. hom. 79. ad pop.

parvis ex intervallis. Nam si sermonem in longum extenderis, in negligentiam frequenter lapsus multam diabolo subrependi facultatem dederis, et supplantandi, et abducendi cogitationem ab his quæ dicuntur. Si verò continuas et crebras orationes facias, totumque tempus interpolans frequentiâ, faciliè poteris modestiam exhibere, et ipsas orationes cum multâ facies solertiâ. Ælredus Abbas (1): *Hæc devota suspiria jam gratiosa sunt in oculis ejus, qui scrutatur renes et corda, quod non possit diù abscondere multitudinem dulcedinis suæ, quam abscondit timentibus, et diligentibus se.* Guilielmus Abbas S. Theodorici (2): *Hauriendus est sæpè de lectionis serie affectus, et formanda oratio, quæ lectionem interrumpat, et non tam impediatur interrumpendo, quam furiosem continuo animum ad intelligentiam lectionis restituat.* Hujusmodi oratiunculas rectè appellat Tertullianus (3): *Orationes sine agmine verborum:* et Abbas Isaac apud Cassianum (4) eas commendat tanquam verum sacrificium, pingues hostias, pura libamina, holocaustomata medullata. *Sunt enim, teste B. Laurentio Justiniano (5), opus spiritualis arcus, sagittæ contra adversarios directæ, ignita vota, quæ à Christi militibus in cælum corde tacito destinantur; eminùs feriunt, celeriter emittuntur, hostem non sinunt propius accedere, et ascensorem frequenter unico prosternunt ictu. Rur-*

(1) Ælred. hom. de duob. discipul. — (2) Guil. Abbas S. Theodor. in ep. ad Fr. de monte Dei inter opera D. Bernardi c. 10. — (3) Tert. de orat. c. 1. — (4) Cass. Collat. 9. c. ult. — (5) Laur. Justin. de inter conflict. c. 10.

sum Chrysostomus (1): *Dic in mente miserere mei Deus, et absolvisti precationem; qui enim dicit: Miserere, confessionem offert, et peccatum suum agnoscit, qui lapsorum est misericordiam requirere. Qui dicit: Miserere mei, remissionem delictorum accepit: qui enim misericordiam consecutus est, non punitur. Qui dicit: Miserere mei, regnum caelorum obtinuit: quem enim Deus miseratur, non à pœnâ solum liberat, sed futurorum etiam bonorum possessione dignatur.*

4. Porrò hunc orandi modum exemplo suo nos Christus Salvator edocuit. In horto enim iterabat hæc verba (2): *Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste. Verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat.* Et in Cruce magnos sustinens cruciatus aliquam interdum ex his aspirationibus ardentissimo fervore jaculabatur, dicens (3): *Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.* Deindè (4): *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me.* Ac postea (5): *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum.* Nehemias (6) interrogatus à Rege, priusquam responderet, mentem ad Deum sustulit, ad solium Divinitatis animi sui nuntio celerrimè amandato. Judith (7) Holofernem percussura apprehendit comam capitis ejus, et ex corde ignitam protulit, et brevissimam orationem, dicens: *Confirma me, Domine Deus, in hac hora.* Sancti in cœlo requiem non habent, die ac nocte dicentes (8): *Sanctus, Sanctus,*

(1) Chris. hom. 4. de Annat. 1. (2) — Matth., xxvi, 39. et Luc., xxii, 42. — (3) Luc., xxiii, 34. — (4) Matth., xxvii, 46. — (5) Luc., xxiii, 46. — (6) Esdr. ii, 4 — (7) Judith. xiii, 9. — (8) Apoc. iv, 8.

Sanctus. Basilus (1) suadet peccatori, ut ad imitationem Chananeæ identidem inclamet illud: *Miserere mei, Domine fili David* (2). De S. Marcella scribit Hieronymus (3), eam semper cantasse illud Psalmi: *In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.* S. Malachias, teste Bernardo in ejus vitâ, rapit quodammodò, et velut jaculum emittebat orationem. Thais olim meretrix edocta à Paphnutio Abbate, sic orabat: *Qui plasmasti me, miserere mei.* Cassianus (4) usum multiplicem hujus versiculi: *Deus in adjutorium meum intende,* elegantissimè commendat in collationibus. Ex vitis Patrum multa hic referri possunt (5). Abbas Isaias vidit cujusdam Monachi orationem, dum manducaret, ascendere instar ignis in conspectum Dei. Alius quidam, dum colloqueretur cum aliis, facit centum et tres orationes. Abbas Macarius de modo orandi à quibusdam interrogatus dixit: Non est opus multum loqui in oratione, sed extendere manus frequenter, et dicere: *Domine, sicut vis, et scis, miserere mei.* Moyses Æthiops (6), olim princeps latronum, quinquaginta quotidie orationes peragebat: Paulus Monachus trecentas: quædam Virgo septingentas. Narrat Theodoretus (7) Simeonem Stylytam innumeras quotidie adorationes peregrisse, adeò ut unus numeraverit aliquando mille ducentas quadraginta quatuor, alias omittens, quia lapsus destitit numerare. Quidam Christophorus Monachus (8) centies in nocte orabat. Beata Clara de Monte Falco millies

(1) Basil. exhort. ad Baptismum. — (2) Math., xv, 22. — (3) Hier. ep. 16. ad Princip. — (4) Cass. coll. 10. — (5) Vitæ Patrum Rosvey. l. 5. libello 12. — (6) Ibid. libell. 8. — (7) Ib. l. 9. — (8) Ib. l. 10.

quotidiè Deum adorabat genua flectens, et totidem fundens jaculatorias orationes, ut testatur in ejus vita Baptista Pergilius (1). S. Franciscus tota nocte orabat, hæc sola verba repetens: *Deus meus et omnia*. Pater Didacus Martinez Peruani Regni dicitur Apostolus, dicebat sexcentis quandoque vicibus, *Deo gratias*; et ad hoc alios hortabatur, dicens, nullam orationem breviorē esse, nullam Deo magis acceptam (2). Alius quidam è Societate Jesu Jacobus Cerrutus nomine innumerabiles actus amoris, et gratiarum actionis singulis diebus eliciebat, qui pervenerunt aliquando ad viginti quatuor millia: vota verò ter millies quotidiè renovabat (3). Sub regimine P. Consalvi Sylveriae erant qui brevi oratiunculâ decies millies in die divinum auxilium invocarent (4). Similem orandi frequentiam æmulabantur ex eadem Societate suis scriptis notissimi viri Sebastianus Barrada, et Franciscus Suarez (5), ut alios omittam. Non erit finis exemplorum, si omnium Religiosorum Ordinum percurrere historias velim, et gesta omnium Sanctorum. Recentiora quædam habet Joannes Rho in Historia Virtutum (6).

5. Tanti momenti est ad assequendam brevi tempore perfectionem hoc exercitium, ut illud semper plurimi æstimârint quotquot fuerunt viri doctrinâ et sanctitate conspicui. Hoc enim tanquam igne in cordibus nostris accenso consumuntur omnia peccata, vitia omnia destruuntur. Tollit id à nobis, quid-

(1) Perg. in vita B. Claræ p. 1. c. 6. — (2) Nicol. Lancie. opusc. spirit. undec. c. 30. — (3) Ibid. — (4) Nicol. Godignus in vita P. Consalvi lib. 3. c. 10. — (5) Joan. Rho in hist. virtutum l. 3. c. 8. — (6) Ibid.

quid est terrenæ adhæisionis, quidquid deformitatis, quidquid dissimiles nos facit Deo, et sanctam cum illo unionem impedit. Eo mediante vincuntur tentationes, acquiruntur virtutes, perficiuntur operationes, cœlesti lumine imbuitur intellectus, exercentur actus supernaturales, purificatur intentio, erigitur affectus, inflammatur voluntas, disponitur mens ad contemplationem, et totus homo in Deum transfunditur. *Preces tacitæ nullum habent acuminis*, ait Abbas Gillebertus (1), *privatim sunt, sed privata non petunt; submissior est vox, sed mens intensior, Verbis non eget, nec utitur oratio, quæ puro et pleno fertur affectu*. Divinus homo, et in scholâ amoris versatissimus Franciscus Salesius Episcopus Genevensis studium orationis, et usum aspirationum unum et idem esse cum mysticâ Theologiâ doctè, et luculenter ostendit (2). Quia sicut Scholastica Theologia habet Deum pro objecto, mystica etiam non nisi de Deo loquitur, sed cum triplici discrimine. Illa disserit de Deo, ut Deus est: hæc ut summè amabilis est. Illa de Deo loquitur cum hominibus, et inter homines: hæc de Deo cum eodem Deo ac in ipso Deo. Illa tendit ad Dei cognitionem, facitque nos doctos et Theologos: hæc tendit ad amorem, et nos ardentē reddidit, ac Theophilos. Principale itaque hujus exercitium est cum Deo loqui, et ipsum Deum in fundo cordis loquentem audire secretis aspirationibus et alloquiis, quæ à nemine, nisi ab ipso dicente, et à Deo intelliguntur. Optimè de hac re pius Poëta (3):

(1) Gilb. serm. 23. in Cant. — (2) Franc. Sales. de amore Dei. l. 6. c. 1. — (3) Hermann. Hugo Piorum desid. elegia proœmiali.

Ille meos gemitus, mea scit suspiria solus,
 Quem fugit humani nulla latebra sinus.
 Quid clamem, mea dum sese suspiria rumpunt,
 Non nisi nos soli novimus, ille et ego.
 Nemo meos gemitus, vota, aut suspiria novit,
 Nemo, duo nisi nos, et duo sufficimus.

CAPUT VII.

VARIA DOCUMENTA PRO USU, ET PRAXI ASPIRATIONUM.

1. Ut qui domum moliantur à fundamentis, ita nos documenta scripturi pro usu et praxi aspirationum à fulcro, et veluti basi ipsarum, à Dei scilicet præsentiâ, ordiri debemus. Ab hac omninò pendet hæc Angelica exercitatio, neque enim ad absentem aspiramus, aut preces fundimus, qui nos audire et exaudire non possit. Præsens est ille omnibus, et ubique : atque ut canit quidam Religiosus Poëta (1) :

Cuncta Deus replet, Deus est suprâ, Deus infrâ,
 Æthereos orbes habitat, sub Sole, sub aurâ,
 Sub tellure latens, sub Dite, sub æquoris undâ.
 Omnia plena Deo.

Romanus sapiens ad suum Lucilium scribit (2) : *Non sunt ad cælum elevandæ manus, neque exorandus ædituus, ut nos ad aures simulachri, quasi magis exaudiri possimus, admittat. Propè est à te Deus, tecum est, intus est. Ita dico (Lucilli) sacer intrâ nos spiritus sedet, malorum bonorumque nostrorum observator, et custos : hic pro ut à nobis tractatus est, ita nos ipse tractat. Bonus vir sine Deo*

¶ (1) Bapt. Mantua. 3. sylvarum. — (2) Seneca ep. 44.

nemo est. Præsentiâ itaque divina per se considerata facillima est : nam quid facilius quàm illum intueri, qui ubique est, in quo vivimus, movemur, et sumus? Sed attentâ naturæ nostræ corruptione, quæ per inepta et corpori jucunda vagari consuevit, cœcutimus plerique, et lucem ubique fulgentem non videmus. Sicut homini cæco præsens est sol, sed ipse soli absens est : sic omnis stultus et impius procul à Deo est, non quia Deus illi sit absens, sed quia ipse, utpotè cæcus, præsensem non videt. *Magna hæc miseria est, ut scribit Augustinus (1), cum illo non esse hominem, sine quo non potest esse : in quo enim est, sine dubio, sine illo non est, et tamen si ejus non meminit, eumque non intelligit, et diligit, cum illo non est.* Ut ergò cum illo simus, semper ad illum respiciamus, ejusque amorem assiduis aspirationibus excitemus, et augeamus. Amor enim oculum mentis ita afficit, ut non nisi amatum videre libeat. De illo quem amat, semper cogitat homo, semper loquitur, semper ad ipsum aspirat : et mutuo ista fiunt, præsentiâ Dei studium aspirandi gignit, ipsisque aspirationibus eadem fovetur, et nutritur.

2. Cùm autem varii sint modi à diversis scriptoribus (2) traditi, quibus Deum præsensem habere et concipere possumus ; ille cæteris præferendus, qui nec caput lædat, aut imaginationem, nec stolidos,

(1) Aug. l. 14. de Trin. c. 12. — (2) Scripserunt de præsentiâ Dei ex professo Virg. Ceparius, Joan. ab Angelis, Ant. Gaudier, Nicol. Lancie. Fran. Arias, Alphons. Rodrig. t. 1. Jacob. Alvarez t. 3. Lud. de Ponte in Duce spirit. Thomas Massut. l. 2. de cœlesti convers. Ludov. Parisiensis Capucin. in Palatio divini Amor. cap. 130. usque ad 159, et alii passim.